

**SNÅASEN TJIELTEN SOEJKESJE – SAEMIEN GIELE,
KULTUVRE JIH SIEBRIEDAHKEN BÏJRE
SNÅSA KOMMUNE – PLAN FOR SAMISK SPRÅK,
KULTUR OG SAMFUNNSLIV
2026 -2030**

Behandlet i formannskap 05.05.2026

Høringsperiode 06.05 - 31.05.2026

Vedtatt i kommunestyret 19.06.2026

**TJÏELKE • BOEREHKE • MAVVAS
EKTE • RAUS • MODIG**

SNÅASE SNÅSA

Forord

Denne planen skal være et styringsverktøy for hvordan Snåsa kommune ivaretar våre forpliktelser som forvaltningskommune for sørsamisk språk og kultur. Planen er en revidering av vår første samiske språkplan fra 2020, men også en utviding til å gjelde både språk, kultur og samfunnsliv. Det betyr et mer helhetlig styringsverktøy for utvikling av Snåsa som «sørsamisk hovedstad» og for utvikling av attraktivitet for samisk bosetting.

Vi har i prosessen lagt vekt på bredest mulig medvirkning, og spesielt fra alle aldersgrupper i det samiske miljøet. Planen er forankret i en stor mengde med innspill, og mange av disse er tiltak som er sammenfattet til overordnede mål og strategier. Noen konkrete innspill vil kunne gjenkjennes i planen, eksempelvis behovet for møteplasser med samisk majoritet. Flere innspill vil nok lettere finnes igjen i de ulike enhetenes handlingsplaner.

Planen er forankret i mål og strategier fra kommuneplanens samfunn- og arealdel, der overordnet mål er en robust og bærekraftig befolkningsutvikling inn i framtida. Det handler i stor grad om målbevisst arbeid med attraktivitet for bosetting, og om opplevelsen av å leve i et raust og inkluderende samfunn hvor alle blir sett, hørt og respektert. Snåsa skal være Et samfunn som er åpent for ulike kulturer med ulik historikk og ballast. I likhet med samfunnsplanen har også denne planen som strategi å synliggjøre og kommuniserer det samiske som en viktig del av Snåsas identitet.

Snåsa har en rekke arbeidsplasser som krever kompetanse innen samisk språk, kultur og historie, men rekruttering er ofte krevende, spesielt innen språkopplæring. Derfor legges det i planen betydelig vekt på strategier for bedre og mer fleksible utdanningstilbud enn det som tilbys i dag. Det har vært en økning i arbeidsplasser innenfor det samiske i Snåsa de siste årene, og vi ønsker å tilrettelegge for å skape enda flere. Da må vi også få opp mer attraktive utdanningstilbud for å sikre riktig kompetanse og rekruttering.

Vi har gjort - og gjør - fantastisk mye bra på Snåsa, også på sørsamiske områder. Det skal vi utvikle videre og kommunisere bedre, både internt og for omverden. Så skal vi også håndtere både kjente utfordringer, og de som måtte dukke opp frem i tid.

Plan for samisk språk, kultur og samfunnsliv inneholder noen hårete, men realiserbare mål. Som i kommuneplanens samfunnsdel vil jeg fremheve det aller viktigste: at hele Snåsa-samfunnet trekker i samme retning for å nå målene, godt forankret i våre verdier ekte, raus og modig.

Jijnjh heelsegh
Med vennlig hilsen

Arnt Einar Bardal, ordfører

Innhold

FORORD	2
INNLEDNING	4
PLANARBEID OG MEDVIRKNING	5
SAMMENDRAG	6
SPRÅK	7
KULTUR	8
SAMFUNNSLIV	9
KOBLINGSSTRATEGI	10

Innledning

Samene er et urfolk med eget språk, kultur og levesett som er beskyttet gjennom nasjonale og internasjonale avtaler og lovverk. Snåsa kommune har siden 2008 hatt status som forvaltningskommune for samisk språk og kultur. Dette innebærer et ansvar for å bevare og utvikle samisk språk, kultur, identitet og samfunnsliv. I kommunen er samisk og norsk likestilte språk, noe som gir alle rett til å bli betjent på samisk når de henvender seg til offentlige etater. Etter endring i Sameloven er Snåsa kommune i kategorien for språkvitaliseringskommuner. I denne kategorien skal en i kommunens planstrategi drøfte utfordringene for samisk språk og sette overordnede mål for styrking av språket. Plan for samisk språk, kultur og samfunnsliv 2026-2030 erstatter Samisk språkplan 2020-2023.

I kommuneplanens samfunnsdel 2024–2030 er samisk språk og kultur tydelig forankret i kommunens overordnede styringsdokumenter. Innledningen i samfunnsplanen slår fast at: *Identiteten er også knyttet til Snåsa som et sørsamisk knutepunkt, forvaltningskommune for språk og kultur og vertskommune for mange samiske institusjoner og næringsaktører, som Åarjel-saemiej skuvle, Suaja maanagierte og Saemien Sijte. I den samiske kulturen er reindrifta selve bærebjelken for både språk og kultur. Uten næringsutøvelsen vil språket og kulturarven forsvinne. Snåsa ser verdien av at alle disse tre elementene ivaretas, videreutvikles og synliggjøres.*

Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport ble lagt frem 1. juni 2023. Den slår fast at fornorskingspolitikken har hatt dyptgripende og langvarige negative konsekvenser for samer. Virkningene av fornorskingen er ikke et tilbakelagt kapittel, men preger fortsatt enkeltmennesker og samfunn i dag gjennom tap av språk, kultur og identitet. Kommisjonen understreker at ekte forsoning krever et omfattende og langsiktig oppgjør som involverer hele det norske samfunnet, ikke bare de berørte gruppene. Denne planen skal være et styringsverktøy i kommunens arbeid med tiltak, i tråd med Sannhets- og forsoningskommisjonens anbefalinger.

Planen for samisk språk, kultur og samfunnsliv skal være et styringsverktøy med klare mål og strategier som er forankret i kommunens samfunnsplan. Sametinget har fastsatt som mål at forvaltningskommunene skal ha flere samisktalende innbyggere i 2030. Denne planen skal bidra til å nå dette målet, og den skal også sikre at samisk språk, kultur og samfunnsliv har en sentral og levende plass i Snåsa som lokalsamfunn.

Planarbeid og medvirkning

Plan for samisk språk, kultur og samfunnsliv er utarbeidet av en bredt sammensatt gruppe med administrative representanter fra ulike enheter i kommunen. Politisk representant og leder i utvalget er ordfører.

Planutvalget har bestått av:

- Arnt Einar Bardal, ordfører og leder for utvalget
- Bernt Fridtjof Mølnevik, kommunedirektør
- Elle Irmelin Aasvold, Helse, pleie og omsorg
- Unn Kristin Vedal, Familiesentralen
- Åge Eriksen, kommunalsjef oppvekst
- Ingunn Småli, enhetsleder samisk oppvekst
- Anna Sparrok, styrer Suaja maanagierte
- Hanne-Lena Wilks, leder Gielem nastedh
- Eva Anette Wilks, enhetsleder Samisk språk og kultur

Eva Anette Wilks har vært sekretær for utvalget.

Det er gjennomført følgende medvirkningsprosesser:

- Folkemøte på Saemien sijte
- Innspill fra foreldregruppa Suaja maanagierte
- Innspill fra samiske eldre
- Spørreundersøkelse til alle ledere i kommunen
- Spørreundersøkelse til samisk ungdom

Innspill fra disse medvirkningsprosessene er behandlet av planutvalget og er lagt til grunn for mål og strategier i planforslaget.

Sammendrag

Snåsa har som overordnet mål å bidra aktivt til at **samisk språk, kultur og samfunnsliv** styrkes og videreutvikles. Disse tre satsningsområdene har egne mål og strategier som skal gjenspeiles i virksomhetsplanene til alle kommunale enheter. Enhet for samisk språk og kultur, herunder språksenteret Gielem nastedh, har ansvar for å koordinere og være pådrivere for gjennomføring av planens innhold.

Overordnet mål:

I Snåsa kommune er samisk språk, kultur og samfunnsliv synlig, sterkt og vitalt.

Satsningsområder og målsettinger:

- **Samisk språk**
 - Utvikle og forbedre samisk språkarbeid
 - Styrke tilbudet innen sørsamisk språk- og kulturoppplæring for det sørsamiske området
 - Etablere trygge språkarenaer for å vitalisere samisk språk
- **Kultur**
 - Ivareta samisk kulturarv
 - Stimulere til utvikling av samisk kultur
 - Gjøre samisk kultur levende og tilgjengelig
- **Samfunnsliv**
 - Utnytte og videreutvikle rollen som «sørsamisk hovedstad»
 - Skape trygge rammer og gode møteplasser for et levende samisk samfunn
 - Styrke og synliggjøre samiske næringer

Språk

Delmål 1: Utvikle og forbedre samisk språkarbeid

Vi skal:

- løfte kommunen som en nasjonal modellkommune for vitalisering av sørsamisk språk
- sikre tospråklig praksis i kommunens tjenester og det offentlige rom i samsvar med Sameloven
- være en kommune der samisk språk er levende og synlig gjennom hele livsløpet
- motivere og legge til rette for at ungdom og voksne velger samisk språkutdanning

Delmål 2: Styrke tilbudet innen samisk språk- og kulturopplæring for det sørsamiske området

Vi skal:

- rekruttere og beholde ansatte med samisk språk og kulturkompetanse iht. samelovens § 3-14
- styrke og videreutvikle Samisk oppvekstenhet som en viktig utdanningsinstitusjon for sterke språkmodeller
- sikre gjennomføring av samisk læreplan i skolene i Snåsa
- sikre gode overganger mellom ulike utdanningsnivå for elever som ønsker samisk språkopplæring
- opprette og utvikle fleksible utdanningstilbud i samiske emner innen høyere utdanning
- etablere samisk UH-campus på Snåsa
- bruke samisk språk- og kulturkompetanse aktivt i helse- og velferdstjenester

Delmål 3: Etablere trygge arenaer for å vitalisere samisk språk

Vi skal:

- skape gode møtepunkter for bruk og styrking av samisk språk for mennesker i alle aldre i samarbeid med andre institusjoner og miljøer
- støtte samiske familier i språkarbeidet

Kultur

Delmål 1: Ivareta samisk kulturarv

Vi skal:

- ivareta og synliggjøre samisk tradisjonskunnskap, herunder immateriell kulturarv
- sikre formidling av samisk kultur og historie i lokalmiljøet
- tilrettelegge for overføring og formidling av tradisjonell kunnskap mellom generasjonene

Delmål 2: Stimulere til utvikling av samisk kulturliv

Vi skal:

- skape gode rammer for samisk kulturformidling gjennom møteplasser, arrangementer og fellesskap
- styrke samisk tilhørighet og samhandling
- skape kultur- og næringsbaserte aktiviteter i samarbeid med kulturinstitusjoner og tradisjonelle samiske næringer
- støtte kulturaktører og arrangører som løfter sørsamisk kunst og tradisjon

Delmål 3: Gjøre samisk kultur tilgjengelig

Vi skal:

- gjøre samisk kultur tilgjengelig for alle gjennom samarbeid og god kommunikasjon
- støtte opp under og stimulere til deltagelse på samiske kulturarrangementer
- sørge for at språk- og kulturuttrykk er synlige i kommunale tjenester, offentlige rom og på andre møteplasser
- arbeide for samiske innslag i øvrige kulturarrangementer i Snåsa

Samfunnsliv

Delmål 1: Utnytte og videreutvikle rollen som «sørsamisk hovedstad»

Vi skal:

- innlemme og ivareta samiske perspektiver i kommunens samfunnsutvikling
- samarbeide med Saemien sijte og andre samiske aktører for å fremme Snåsas sørsamiske identitet
- være et attraktivt bo- og arbeidssted for personer med kompetanse innen samiske fagfelt
- etablere samarbeidsforum mellom samiske institusjoner og organisasjoner i Snåsa
- utarbeide rekrutteringsplan for samisk kompetanse i Snåsa kommune

Delmål 2: Skape trygge rammer for et levende samisk samfunn

Vi skal:

- styrke barn og unges samiske identitet
- sørge for reell medvirkning, kulturtilpassede og likeverdige tjenester
- følge opp anbefalinger fra Sannhets- og forsoningskommisjonen, med særlig fokus på fornorskingens konsekvenser
- tilrettelegge for økt kompetanse om sørsamisk språk og kultur og samiske rettigheter hos kommunalt ansatte og folkevalgte

Delmål 3: Styrke og synliggjøre samiske næringer

Vi skal:

- ivareta reindriftas rolle som bærer av samisk språk, næring og kultur i kommunens planlegging
- legge til rette for arenaer der næringsbasert tradisjonskunnskap formidles mellom generasjoner
- ivareta konsultasjonsplikten i saker som berører samiske interesser
- sikre tilgang til areal og materiell for næringsutøvelse
- iverksette konfliktdempende tiltak ved interessemotsetninger
- legge til rette for samisk gründerskap

Koblingsstrategi

- Kommunen skal sikre at krav i lov- og forskrifter som gjelder samisk språk, kultur og urfolksrettigheter blir fulgt i hele organisasjonen. Denne planen skal være et integrert og styrende dokument som kobles tett mot kommunens øvrige planverk. Koblingsstrategien skal sikre at samiske språk-, kultur- og samfunnshensyn blir en naturlig del av kommunens utvikling, beslutninger og tjenester.
- Enhet for samisk språk og kultur, herunder språksenteret Gielem nastedh, har ansvar for å koordinere og være pådrivere for gjennomføring av planens innhold.

Sammenheng med kommuneplanens samfunnsdel

Planen bygger på mål og prioriteringer i kommuneplanens samfunnsdel, særlig knyttet til identitet, språk, kultur og samfunnsutvikling. Samiske hensyn skal ligge til grunn for kommunens strategiske valg i eksisterende planverk.

Oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport

Kommunens planverk skal støtte opp under anbefalingene fra Sannhets- og forsoningskommisjonen gjennom tiltak som styrker trygghet, tillit og likeverd i møte med samiske innbyggere. Dette gjelder særlig tjenester, medvirkning, kulturtilpasset praksis og bevissthet om fornorskningens konsekvenser.

Samarbeid og medvirkning

Koblingsstrategien skal sikre aktiv dialog og samarbeid mellom kommunen og samiske miljøer. Dette omfatter samisk ungdom, foreldregruppe, reindrift, Gielem nastedh, Saemien sijte og andre relevante aktører.

Oppfølging, rapportering og justering

Tiltak og mål i planen skal følges opp i kommunens ordinære styrings- og rapporteringssystemer. Årlig rapportering til kommunestyret skal vise hvordan samiske hensyn er integrert i øvrige planer, og hvilke tiltak som er gjennomført. Planen skal rulleres hver kommunestyreperiode.